

Секція: Оподаткування та бюджетна система

Ковач Іванна Миколаївна

студентка

Державного вищого навчального закладу

«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ВИГЛЯДІ ДОДАТКОВОГО БЛАГА: ПОРЯДОК ОПОДАТКУВАННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ

Порядок оподаткування доходів фізичних осіб регулюється розділом IV Податкового кодексу України (далі ПКУ); зокрема пп. 162.1.1 п. 162.1 ст. 162 ПКУ встановлено, що платником податку на доходи фізичних осіб (далі ПДФО) є, зокрема, фізична особа – резидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні [1]. Підпунктом 163.1.1 п. 163.1 ст. 163 ПКУ визначено, що об’єктом оподаткування фізичної особи – резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід – це будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду (п. 164.1 ст. 164 ПКУ) [1].

Підпунктом «г» п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПКУ встановлено, що до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника ПДФО включається дохід, отриманий ним як додаткове благо (крім випадків, передбачених ст. 165 ПКУ) у вигляді суми грошового або майнового відшкодування будь-яких витрат або втрат платника податку, крім тих, що обов’язково відшкодовуються згідно із законом за рахунок бюджету або звільняються від оподаткування згідно з розділом IV ПКУ (пп. «г» п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПКУ) [1].

При цьому згідно пп. 14.1.47 п. 14.1 ст. 14 ПКУ «додаткове благо – це кошти, матеріальні чи нематеріальні цінності, послуги, інші види доходу, що виплачуються (надаються) платнику податку податковим агентом, якщо такий дохід не є заробітною платою та не пов’язаний з виконанням обов’язків трудового найму або не є винагородою за цивільно-правовими договорами (угодами), укладеними з таким платником податку (крім випадків, прямо передбачених нормами розділу IV ПКУ= [1].

Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету встановлено ст. 168 ПКУ, відповідно до пп. 168.1.1 п. 168.1 якої податковий агент, який нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов’язаний утримувати податок із суми такого доходу за його рахунок, використовуючи ставку податку, визначену в ст. 167 ПКУ [1].

Пунктом 167.1 ст. 167 ПКУ передбачено, що ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) платнику (крім випадків, визначених у пп. 167.2 – 167.5 ст. 167 ПКУ). Крім того, об’єктом оподаткування військовим збором є доходи, визначені ст. 163 ПКУ, зокрема загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід (пп. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX Перехідних положень ПКУ), складовою якого є доходи у вигляді додаткового блага. Нарухування, утримання та сплата (перерахування) військового збору до бюджету здійснюються у порядку, встановленому ст. 168 ПКУ, за ставкою 1,5 відсотка (пп. 1.4 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX Перехідних положень ПКУ) [1].

Підпунктом 164.5 ст. 164 ПКУ встановлено, що під час нарахування (надання) доходів у будь-якій негрошовій формі базою оподаткування є вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, правила визначення яких встановлено ПКУ, помножена на коефіцієнт, який обчислюється за такою формулою: $K = 100 : (100 - Sp)$, де K - коефіцієнт;

Сп - ставка ПДФО, визначена для таких доходів на момент їх нарахування [1]. У 2021 році ставка ПДФО становить 18%, то відповідно коефіцієнт дорівнює 1,219512.

Порядок оподаткування доходів у вигляді додаткового блага розглянемо, виходячи з таких вихідних даних: директору ТОВ «БАРВІНОК» у січні 2021 року надано дохід у вигляді додаткового блага (послуги роумінгу) у сумі 100,00 грн., в тому числі вартість послуг роумінгу 78,43 грн., збір до ПФУ (7,5%) 5,88 грн., ПДВ (20%) 15,69 грн. Порядок нарахування податків, що утримуються з наданого додаткового блага у негрошовій формі, наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Порядок нарахування податків, що утримуються з наданого додаткового блага у негрошовій формі

Податок (ставка)	Розрахунок податку
ПДФО (18%)	ПДФО з доходів у вигляді додаткового блага: $\text{ПДФО} = 100,00 \times 1,219512 \times 0,18 = 21,95 \text{ грн}$
Військовий збір (1,5%)	Військовий збір з доходів у вигляді додаткового блага: $\text{Військовий збір} = 100,00 \times 0,015 = 1,50 \text{ грн}$

Згідно з п. 162.1 ст. 162 ПКУ платником ПДФО є, зокрема, податковий агент. Податковим агентом визнається особа, на яку ПКУ покладається обов'язок з обчислення, утримання з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику, та перерахування податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків (п. 18.1 ст. 18 ПКУ) [1]. При цьому податкові агенти прирівнюються до платників податку і мають права та виконують обов'язки, встановлені ПКУ для платників податків відповідно до п. 18.2 ст. 18 ПКУ [1]. Тому відповідно до пп. "б" п. 176.2 ПКУ податкові агенти складають і подають у строки встановлені ПКУ для квартального податкового періоду, тобто щокварталу протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу, Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників

податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі Розрахунок). Розрахунок і Порядок його заповнення та подання податковими агентами (далі Порядок № 4) затверджено наказом Мінфіну № 4 від 13.01.2015 р. (в редакції наказу Міністерства фінансів України від 15.12.2021 р. № 773) [2].

Структурним компонентом Розрахунку є Додаток 4 ДФ «Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого податку на доходи фізичних осіб та військового збору» (далі додаток 4 ДФ). Порядок заповнення додатка 4 ДФ наведено в п. 4 р. IV Порядку № 4 [2]. Фрагмент додатка 4 ДФ, складеного на основі даних табл. 1, наведено на рис. 1.

Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого податку на доходи фізичних осіб та військового збору		011	012	013								
		Звітний	Звітний новий	Уточнювальний								
		x										
02	Звітний (податковий) період	2	0	2								
		(рік)	(квартал)	(номер місяця в квартал)								
		1	1	1								
		(номер доданку до Розрахунку)	(номер Розрахунку)	(номер доданку до Розрахунку)								
03	Податковий агент	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "БАРВІНОК"										
<small>(назва підприємства юридичної особи чи приватне, ім'я та по батькові самозайнятої фізичної особи)</small>												
031	Податковий номер ¹ або серія (за наявності) та номер паспорта платника податків ²		2	2								
		2	2	2								
032	Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад за місцезнаходженням податкового агента або відокремленого підрозділу, якщо Розрахунок подається за відокремлений підрозділ											
04	Працювало за трудовими договорами (контрактами) (ознака 101)		1	5								
05	Працювало за цивільно-правовими договорами (ознака 102)											
грн. коп.												
Розділ I. Персоніфіковані дані про суми нарахованого (виплаченого) на користь фізичних осіб доходу та нарахованих (перерахованих) до бюджету податку на доходи фізичних осіб та військового збору												
№ з/п	Рестраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта ²	Сума доходу		Сума податку на доходи фізичних осіб		Сума військового збору		Ознака доходу	Дата		Ознака подат. соц. пільги	Ознака (0, 1)
		нарахованого	виплаченого	нарахованого	перерахованого	нараховано	перераховано		прайджиття на роботу (дд.мм.рррр)	закінчення з роботи (дд.мм.рррр)		
1	2	3а	3	4а	4	5а	5	6	7	8	9	10
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	1 9 1 2 1 2 1 2 1 2 1 2	121,98	121,98	21,98	21,98	1,50	1,50	126				
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Всього	x							x	x	x	x	x

Рис. 1. Фрагмент додатка 4 ДФ

Отже, дохід, наданий (нарахований) платнику податку - фізичній особі у вигляді додаткового блага, оподатковується податком на доходи фізичних осіб і військовим збором на загальних підставах. При цьому під час нарахування (надання) доходів у будь-якій негрошовій формі базою оподаткування ПДФО є вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, правила визначення яких встановлено ПКУ, помножена на відповідний коефіцієнт.

Література

1. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI (зі змінами та доповненнями).
2. Наказ Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4 (в редакції наказу Міністерства фінансів України від 15.12.2021 р. № 773) “Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску і Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску”.